

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTO PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS KLAIPĖDOS
TERITORINIS PADALINYS

KULTŪROS PAVELDO VIETOVĖS APŽIŪROS AKTAS

2015 – 05 – 19 Nr. AAKL-126 _____

(data)

Klaipėda

(sudarymo vieta)

1. Kultūros paveldo vietovės apskaitos duomenys

Juodkrantės gyvenvietė, unikalus kodas Kultūros vertybių registre 2067, kodai registre iki 2005-05-19: U12, IP 984, LA413/211.

Kultūros vertybė patenka į Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją.

Reikšmingumo lygmuo nenustatytas.

Paskelbta valstybės saugoma LR kultūros ministro 2005-04-29 įsakymu Nr. IV-190

2. Apžiūrai naudotų kultūros paveldo vietovės apskaitos ir kitų dokumentų duomenys:

Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktas 2007-01-09 Nr. KPD-RM-571.

3. Duomenys apie paskutinę atliktą apžiūrą vietovės apžiūros aktas 2014-06-06 Nr. AAKL-140.

4. Kultūros paveldo vietovės vertingųjų savybių būklė ir jų pokyčiai

Vietovėje yra šios kultūros vertybės: Vila, S120; Vila, S196; Vila, S197; Vila, S198; Vila, S199; Vila, S200; Vila, S201; Namas, S122; Namas, S123; Namas, S124; Namas, S125; Namas, S126; Žvejo namas, S997; Namas, S127; Namas, S128; Namas, S129; Namas, S130; Namas, S131; Namas, S132; Namas, S133; Namas, S134; Žvejo namas, S999; Kurhauzas, S121; Emilės ir Karlo May viešbučio pastatas, S998; Juodkrantės evangelikų liuteronų senųjų kapinių dalis, L353; Evangelikų liuteronų bažnyčia, S208; Mokykla, S996; Vila „Liselotte“, S1000; Vila „Gerlach“, S1001; Vila „Hubertus“, S1002; Muzikos paviljonas, S1003.

Vertingųjų savybių pobūdis: Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą, retas), Kraštovaizdžio, Urbanistinis (lemiantis reikšmingumą, retas)

Teritorijos plotas:34,48 ha

Vertingosios savybės :

1.3.1. planavimo sprendiniai – **Naujųjų Karvaičių ir Gintaro įlankos gyvenviečių linijinė plano struktūra, Liudviko Rėzos g. trąša; Ievos kalno ir Kurortinės gyvenviečių linijinė bei mišraus plano struktūra, gatvių tinklas – pakitimų nenustatyta.**

- **stačiakampiui artimos konfigūracijos aikštė prie Evangelikų liuteronų bažnyčios ir klebonijos (F.F.Nr. 50-52) pakitimų nenustatyta.**
- **Naujųjų Karvaičių gyvenvietės palei Liudviko Rėzos g. R ir V puses - kupetinio, sodybinio (atitraukto nuo gatvės ir prie gatvės) užstatymo bei užstatymo pagal gatvės perimetrą tankumas ir pobūdis - 1-2 aukštų mediniais ir plytų mūro su dvišlaičiais stogais gyvenamaisiais ir visuomeninės paskirties pastatais, turinčiais etnoarchitektūrinį pobūdį ir istorizmo stilišką (Nr. 2, 46-78/1, 134) – esminių pasikeitimų nenustatyta. F.F. 71, 73 užfiksuota savavališkai įrengtų stoglangių panaikinimas kultūros vertybės pastate (unikalus KVR kodas 1258).**
- **Ievos kalno gyvenvietės palei Liudviko Rėzos g. V pusę ir Ievos kalno g. Š pusę – sodybinio (atitraukto nuo gatvės) užstatymo ir užstatymo pagal gatvės perimetrą tankumas ir pobūdis 1-2 aukštų mediniais ir plytų mūro su dvišlaičiais stogais**

- pastatais, turinčiais etnoarchitektūrinį pobūdį ir istorizmo stilistikos formas (FF Nr. 3, 21-45, 80-83) – esminių pasikeitimų nenustatyta.
- Kurortinės gyvenvietės palei Liudviko Rėzos g. V pusę - perimetrinio užstatymo tankumas ir pobūdis 1-3 aukštų mediniais ir plytų mūro su dvišlaičiais stogais pastatais, turinčiais etnoarchitektūrinį pobūdį, istorizmo stilistiką (FF Nr. 10-13, 14-20) – pakitimų nenustatyta.
 - Kurortinės gyvenvietės palei Kalno g. R, V ir Š puses - perimetrinio bei sodybinio (atitraukto nuo gatvės) užstatymo tankumas ir pobūdis 1-3 aukštų mediniais ir plytų mūro su dvišlaičiais stogais pastatais, turinčiais etnoarchitektūrinį pobūdį, istorizmo, eklektikos ir moderno stilistiką (FF Nr. 84-108) – esminių pakitimų nenustatyta. Pradėti kultūros vertybės (unikalus KVR kodas 22119 (F.F.92, 93) tvarkybos darbai, pastato Kalno g. 3 rekonstrukcijos darbai..
 - Kurortinės gyvenvietės palei Miško g. V ir P puses - sodybinio (atitraukto nuo gatvės ir prie gatvės) užstatymo tankumas ir pobūdis 1-3 aukštų mediniais ir plytų mūro su dvišlaičiais stogais pastatais, turinčiais etnoarchitektūrinį pobūdį, eklektikos stilistiką (FF Nr. 110-118) – esminių pakitimų nenustatyta, F.F. 116 matyti pradėti kultūros vertybės – Vilos (unikalus KVR kodas 22123) tvarkybos darbai.
 - Gintaro įlankos gyvenvietės palei Gintaro įlankos g. V ir R puses - sodybinio (atitraukto nuo gatvės ir prie gatvės) užstatymo tankumas ir pobūdis 1-2 aukštų mediniais ir plytų mūro su dvišlaičiais stogais pastatais (FF Nr. 5-9) – esminių pakitimų nenustatyta.
 - L. Rėzos g. V ir R pusių užstatymo išsklotinės (FF Nr. 16-18, 21, 22, 25, 27-29) – pakitimų nenustatyta.
 - Miško g. P pusės užstatymo išsklotinė (FF Nr. 114, 115, 118)– pakitimų nenustatyta.
 - Kalno g. V, R, Š pusių užstatymo išsklotinė (FF Nr. 85-90, 93-98, 108, 109) – pakitimų nenustatyta.
 - L. Rėzos g. perspektyvos P-Š ir Š-P kryptimis Juodkrantės P (Naujųjų Karvaičių), vidurinėje (Ievos kalno, Kurortinės gyvenvietės) dalyse (FF Nr. 14, 15, 21, 25, 28, 29, 40, 41, 46, 51, 57, 78-79) – pakitimų nenustatyta.
 - gyvenvietės dvigubas siluetas iš marių pusės: viršutinė gamtinė kopų linija ir apatinė urbanistinio užstatymo prie marių pastatų stogų linija su Naujųjų Karvaičių gyvenvietės bažnyčios pastato silueto dominante (F Nr. 1-4; 134) – esminių pakitimų nenustatyta. F.F.2-3 krantinėje matomas pastatas nugriautas teismo sprendimu.
 - krantinės linija (FF Nr. 1-4; 119-138); gyvenvietės panorama nuo marių pusės (FF Nr. 1-4) - teismo sprendimu nugriautas krantinėje stovėjęs pastatas L.Rėzos g. 1A.
- 1.3.4. žemės ir jos paviršiaus elementai – reljefas – kopų gūbrys, pamario palvė ir marių paplūdimys (Nr. 1- 138) – pakitimų nenustatyta;
 - 1.3.6. želdynai ir želdiniai – L. Rėzos, Ievos kalno, Kalno, Miško, Gintaro įlankos g. ir krantinės palei L. Rėzos g. apželdinimo lapuočiais ir spygliuočiais medžiais, krūmais grupėmis bei soliterais pobūdis (FF Nr. 2-25, 28, 29, 39-42, 45-97, 99-111, 116-126, 128, 129, 134-138) – esminių pakitimų nenustatyta.
 - 1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai – Gintaro įlankos marių kranto linija (FF Nr. 4-6) – nepakitę.
 - Gintaro įlankos uosto vieta (išlikę netyrinėti mediniai poliai (FF 4, 5) – nepakitę, poliai neapžiūrėti.
 - 3. Pirminė ir istorinė paskirtis – gyvenamoji, ūkinė, rekreacinė – šiuo metu daugiau gyvenamoji, rekreacinė.
 - 4. Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio autentiškumas – Kuršių Nerijos nacionalinis parkas – nepakitę.
 - 5. Faktai apie svarbias visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos asmenybes, įvykius – Nuo XVII iki XX a. dabartinėje Juodkrantės gyvenvietėje susiformavo 7 atskiros gyvenvietės, kurių rudimentai išliko iki dabar. Senosios (Pajūrio) Juodkrantės 13 sodybų kaimas 1599–1600 m.

buvo užpustytas smėlio. Gyvenvietė XVII a. pr. persikėlė į dabartinę vietą. Naujosios (Pamario) Juodkrantės gyvenvietės centrinei daliai (vad. Kurortine gyvenvieta) pradžią davė 1650 m. pastatyta smuklė ir aplink ją statomi žvejų namai. 1697 m. gyvenvietė gavo Kulmo teises. 1743 m. – įsteigta pirmoji Kuršių Nerijoje pradinė mokykla. XVIII a. pab. į dabartinę pietinę Juodkrantės dalį atsikėlė užpustyto Karvaičių kaimo gyventojai. 1885 m. pietinėje Juodkrantės dalyje, vad. Žvejų kaimeliu, pastatyta nauja mūrinė bažnyčia. Nuo XIX a. I pusės Juodkrantė tapo vasarviete. 1854–55 m. marių dugne radus gintaro telkinį, Juodkrantės šiaurinėje dalyje pradėjo formuotis vadinamoji Pramoninė (Gintaro įlankos) gyvenvietė. Iš marių dugno 1860–99 m. pramoniniu būdu kastas gintaras. Juodkrantės Karvaičių kaime gimė Liudvikas Gediminas Rėza (1776–1840) – Mažosios Lietuvos tautosakininkas, poetas, kultūros veikėjas, Karaliaučiaus universiteto dėstytojas ir rektorius.

Amžius: įkurta XVII a., iki XX a. susiformavusi iš 7 kaimų, dabar sudaryta iš 4 pagrindinių urbanistinių dalių: Naujųjų Karvaičių, Ievos kalno, Kurortinė ir Gintaro įlankos gyvenvietės

4.1. plano struktūra
Pakitimų nenustatyta

4.2. tūrinė erdvinė struktūra
Esminių pakitimų neužfiksuota.

4.3. užstatymo bruožai
Esminių pakitimų nenustatyta

5. Kultūros paveldo vietovę supančios aplinkos (apsaugos zonos) kultūrinio kraštovaizdžio būklė ir jo pokyčiai: Juodkrantės gyvenvietę supa Kuršių nerijos nacionalinis parkas, situacija nepasikeitusi. Iš rytų pusės yra Kuršių marios, iš vakarų pusės – miškas su senosiomis parabolinėmis kopomis.

6. Paveldosaugos reikalavimų pažeidimai kultūros paveldo vietovėje ir jos apsaugos zonoje.
Nenustatyta

7. Kiti antropogeniniai ir gamtiniai poveikiai, darantys įtaką kultūros paveldo vietovės būklės pokyčiams: Antropogeninis poveikis – gyvenvietės statiniai keičiasi dėl statybos darbų. Didelių naujų statybų neužfiksuota, vyksta atskirų pastatų tvarkymo darbai (Miško g. 9, Kalno g. 22). Sandėliukai, malkinės teritorijoje statomos pagal tipinius projektus, pritarus Klaipėdos TP tarnautojams. Jų statybos vieta parenkama taip, kad esminės įtakos Juodkrantės gyvenvietės užstatymo struktūrai neturėtų.

Gamtinis poveikis – nustatytas tik atskiriems gyvenvietės želdiniams: dėl blogos būklės (amžiaus, audrų poveikio ir pan.) vieni želdiniai buvo pašalinti, kiti pasodinti naujai. Vertintina kaip natūralūs gamtos procesai.

8. Kiti duomenys

Pastabos: Vertinimo tarybos akto fotofiksacijoje nurodytos nuotraukos Nr. 69 ir 72 yra tapačios.

PRIDEDAMA:

1. Juodkrantės gyvenvietės fotofiksacija, CD kompaktas).
2. Juodkrantė gyvenvietės fotofiksacijos taškų schema, 9 lapai.
3. Juodkrantė gyvenvietėje nustatytų pasikeitimų lyginamoji fotofiksacija, 6 lapai.

Aktą sudarė

Vyr. valstybinė inspektorė _____
(pareigų pavadinimas)

(parašas)

Daiva Masiliauskienė
(vardas ir pavardė)